

РЕЦЕНЗИЯ

за докторската дисертация на тема: *"Уикенд програмиране на спортни предавания в българския телевизионен ефир (изследване на БНТ, bTV и Нова ТВ)"* на Хари Бедо Латифян, редовен докторант в катедра „Комуникация и аудиовизуална продукция“ на Факултета по журналистика и масова комуникация ФЖМК в СУ “Св. Климент Охридски“.

За присъждане на образователната и научна степен „доктор“, професионално направление 3.5. *Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика- телевизионно програмиране)*.

Научен ръководител: проф. д-р Теодора Петрова

Автор на рецензията: проф. д-р Маргарита Пешева, член на научно жури, съгласно Заповед на Ректора на СУ "Св.Кл.Охридски" № РД38-96 от 13 февруари 2019г.

1.Актуалност на избраната тема за дисертация

Актуалността на дисертационния труд се определя от много важното място, роля и функции на спортните предавания в програмите на ефирните политематични ТВ програми с национален обхват БНТ, bTV и Нова телевизия, и техните нишови/специализирани програми БНТ2; БНТ3, БНТ4, Ринг ТВ, bTV Action , Диема, Нова Спорт и програмите в платения ТВ пакет Diema Extra. Докторантът Хари Латифян фокусира своето научно изследване върху особено интересна тема, която се отнася до програмните стратегии в областта на спортните предавания на трите ефирни ТВ програми с национален обхват, как и доколко те печелят зрителския интерес днес- в силно конкурентната медийна среда?

Докторантът Хари Латифян разглежда големите промени в медийните технологии, които неизбежно променят програмните политики и стратегии на националните ТВ мрежи по отношение на спортните събития, като извеждат на преден план *директните/ живи* ТВ излъчвания. Дисертационният труд подробно разглежда директните излъчвания на различните спортни събития - техните основни видове, фигурата на спортния коментатор в студиото, спортният ТВ коментар и неговия контекст, обърнат към различните ТВ зрители- по възраст, образование, социален статус.

Безспорно предимство на дисертационния труд е извършения научен анализ и теоретично осмисляне на директните излъчвания на

многобройни спортни събития, което изгражда определен медиен стереотип на зрителя, създава му отличен медиен комфорт за гледане и преживяване на спортното събитие на малкия екран.

Дисертационният труд има актуален характер, и поради факта, че в него подробно и професионално компетентно се разглежда договарянето и преотстъпването на права за излъчване и разпространение на спортни събития, и постигането на баланс между интересите на големите ефирни ТВ програми с национален обхват bTV и Нова телевизия - и интересите на платформените оператори, които чрез договори препредават техните програми по отделни региони.

2. Структура и съдържание на дисертационния труд.

Дисертационният труд се състои от **Увод, пет глави, заключение, библиография и приложения**. Той съдържа **290 страници**, от които **186 стр.** научен текст, **6стр.** библиография и **97стр.** приложения. Дисертационният труд е много добре структуриран по отделни глави и параграфи, които завършват с обобщения и изводи. Библиографията съдържа **109 заглавия** на български и английски език.

Уводът концептуално въвежда читателя в посланията и смисъла на направеното научно изследване. Докторантът представя основните реквизити, които са задължителни за всеки дисертационен труд- актуалност на темата, обект и предмет на изследването, основна хипотеза, цели и задачи, използвани методи, научни резултати.

Първа глава е общотеоретична, тя разглежда проблема за спортните събития в контекста на ТВ програма като правопораждащ юридически факт. Хари Латифян показва теоретични познания по темата- той цитира нови научни публикации по този научен проблем, и представя актуалната регулаторна рамка -ревизираната през 2018г. *Директива за аудиовизуалните медийни услуги*, и някои основни положения в ЗРТ.

Втора глава отново е общотеоретична, в нея се разглежда динамиката в ТВ дейност, сегментирането на аудиовизуалния пазар, разгръщането на конкуренцията между трите ефирни ТВ програми с национален обхват. Докторантът Хари Латифян представя и пийпълметрични данни за ТВ аудитория на агенция Нилсен Адмосфер, които внасят допълнителна аргументация в научния анализ.

Трета глава разглежда прякото излъчване на спортни срещи по трите национални телевизионни програми БНТ, bTV и Нова телевизия, и техните специализирани/нишови програми. Тя се отличава с отлична структура и практически знания на докторанта по отношение на ТВ излъчване на разнообразни спортни събития в националния ТВ ефир.

Четвърта глава разглежда прякото излъчване в уикенда на спортни предавания (обзорни, информационни и публицистични). Тя е

структурирана аналогично на трета глава, което внася подреденост в изложението и улеснява читателя.

Пета глава разглежда прякото излъчване на спортни новини в трите ефирни ТВ програми с национален обхват. Тя е структурирана по същия начин като трета глава, което я прави много прегледна и четивна.

Заключението на дисертационния труд прави цялостно обобщение на извършения научен анализ, и на част от направените изводи към отделните параграфи. То има концептуален характер и показва много добрата теоретична и практическа подготовка на докторанта Хари Латифян.

Авторефератът представя подробно и точно дисертационния труд. Той е отлично структуриран и съдържа всички необходими реквизити за един дисертационен труд- актуалност на избраната тема, обект и предмет на изследването, основни цели, задачи, избрана методология, получени резултати, приноси моменти, теоретични обобщения и научни изводи.

3. Научни приноси

Дисертацията е оригинално научно изследване, което, съдържа няколко основни научни приноси:

Първият принос е извършеният цялостен съдържателен анализ на развитието и динамиката на спортните предавания в трите национални ТВ програми БНТ, bTV и Нова телевизия, и техните специализирани/нишови програми, някои от които излъчват само спортни събития. Този научен анализ е пръв по рода си в българското медиазнание. Той подробно и научно компетентно представя многобройните видове спортни събития, и различните подходи на големите ТВ мрежи към спорта като цяло. Дисертационният труд акцентира върху програмните политики в уикенда на големите ТВ мрежи у нас, към отделните видове спорт и съществените разлики между тях. Той изгражда панорамна картина на спортните предавания, която е много важна част от общата медийна картина на националните ТВ програми. Това е цялостен изследователски фокус върху спортните предавания, излъчвани от големите ТВ мрежи в почивните дни, който е пръв по рода си в българското медиазнание.

Вторият научен принос е проведеното емпирично наблюдение на спортните предавания в програмите на БНТ, bTV и Нова телевизия и техните специализирани/нишови програми в период от шест месеца, което е първо по рода си в научните анализи на спортна тематика у нас. Направените наблюдения, изводи и обобщения имат значение не само за по-нататъшното развитие на медийните анализи в тази много специализирана област, но и за възможната корекция в програмните стратегии и политики на ефирните ТВ мрежи с национален обхват в

областта на спортните предавания. Това придава на дисертационния труд теоретико-приложен характер, който е особено необходим в областта на спортните събития и техните права, които носят много големи приходи на ТВ мрежи в световен мащаб.

Третият научен принос е извършеният сравнителен анализ, чрез интегрална методология, на излъчването и представянето на различните спортни събития в националните ТВ програми и техните специализирани спортни програми. Докторантът Хари Латифян използва комплексен и системен подход в научния анализ, той привежда многобройни факти от извършено от него пряко наблюдение и регистрация, от данни от социологически агенции, интернет сайтове на медии, онлайн бази данни, доклади на регулаторни органи, спортни организации и др. Голямата сложност на спортните събития и ТВ предавания напълно аргументира въвеждането на интегрална методология в дисертационния труд. Тя стъпва върху методите за анализ и синтез, сравнителен и описателен анализ, представяне и аргументация на разнообразни информационни данни, които се отнасят до телевизията като електронна медия, спортната ТВ журналистика и нейните специфики, типологията на различните видове спортни предавания, тяхната правна и регулаторна рамка и др. Това усложнява научното изследване, но същевременно му придава панорамност и съдържателна плътност, увеличава неговата научна ценност и полезност в общотеоретичен и практико-приложен план.

4. Публикации по темата на дисертацията.

Докторантът Хари Латифян е представил **4 научни публикации** в Годишник на ФЖМК на СУ"Св.Климент Охридски" и в електронното научно списание за медийни анализи, изследвания и критика "Медиите на 21 век". Те са напълно достатъчни, от гледище на законовите изисквания.

5. Бележки и препоръки към дисертацията

Дисертацията е много интересно и оригинално научно изследване, което, след известна редакция, може да бъде публикувано. Така то ще намери много по-широка читателска аудитория- в средите на медийни и спортни експерти, любители на различните спортове, и просветени читатели.

Имам към докторанта Хари Латифян следните въпроси:

1. Кое спортно- коментарно предаване в българския национален ТВ ефир на БНТ, bTV и Нова телевизия оценявате като професионално най-убедително, и поради какви причини?

2. Има ли бъдеще изкуственият интелект в областта на ТВ спортен коментар и анализ?

6. Заключение

Представената докторска дисертация е първото цялостно изследване на спортните предавания в уикенда, които излъчват националните ефирни ТВ програми БНТ, bTV и Нова телевизия, и техните специализирани/нишови спортни програми. Научното изследване е написано много добре, с отлично познаване на тази научна проблематика, то използва подходяща методология, и показва професионалната компетентност на докторанта, неговото много добро познаване на този много важен и малко изследван научен проблем у нас. Докторантът Хари Бедо Латифян е представил дисертационен труд, който успешно надгражда над постигнатото в други теоретични изследвания в тази специализирана област.

Извършената научна систематизация на спортните предавания в уикенда на големите национални ТВ програми, е първа по рода си в българските медийни изследвания. Това я прави особено ценна и полезна - и от гледище на медийната теория, и от гледище на ТВ практика в областта на спортните предавания. Научните изводи и обобщения, направени в дисертационния труд се основават на много добро познаване на редица теоретични изследвания в областта на ТВ спорт от наши и чужди автори, на европейските регулаторни правила и на собствения практически опит на докторанта Хари Латифян.

Всичко това ми дава нужните научни основания **напълно убедено** да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ на Хари Бедо Латифян за неговата дисертация на тема: *"Уикенд програмиране на спортни предавания в българския телевизионен ефир (изследване на БНТ, bTV и Нова ТВ)"*, професионално направление 3.5. *Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика- телевизионно програмиране)*.

София, 20 март 2019г.

Подпис:
проф. д-р Маргарита Пешева